

Metodika pro posuzování psychické způsobilosti k řízení v rámci dopravněpsychologického vyšetření

Grantová podpora: Projekt Bezpečnostního výzkumu MVČR „Sociopsychologická analýza řidičů s dosaženým počtem bodů 12 v bodovém systému a vyvoj metodiky pro posuzování psychické způsobilosti pro řízení v rámci dopravněpsychologického vyšetření“ „VG20132“

Hlavní řešitel:

Katedra psychologie, Filosofická fakulta University Palackého v Olomouci

Partneři:

Asociace dopravních psychologů
vydavatelství Hogrefe – Testcentrum, Praha

Dílčí cíle:

1. Popis sociodemografických a osobnostních vlastností řidičů, kteří dosáhli 12 bodů v bodovém systému a řidičů, kterým bylo odebráno řidičské oprávnění
2. Vytvoření metodiky pro posuzování psychické způsobilosti k řízení vozidla

Do sběru dat byly použity metody, které splňovaly tato kritéria:

- Prevalence používání dopravními psychology (Výchozí informace byly získány v anketě na semináři ADP v Prostějově v minulém roce)
- Pokrytí všech oblastí, které mají být v rámci dopravněpsychologického vyšetření prozkoumány
- Zastupitelnost metod (snaha začlenit více metod zaměřených na tutéž oblast)
- Zajištění autorských práv a dostupnost metody (v současné době distribuována v ČR)

Do sběru dat byly zařazeny tyto metody:

- Oblast osobnostních rysů: NEO-PI-R • TVP • IHAVEZ • SPARO • PSSI • DBQ • Test ruky
- Oblast výkonových vlastností: Bourdon • VMT • D2 • IST-paměť • CompACT-Co • CompACT-SR • Determinační test • Reakční test TAVTMB • COG • AMT

Do metodiky budou zařazeny metody:

- u kterých bude nasbíráno dostatečné množství výsledků, umožňující statistické zpracování
- u kterých bude prokázán vztah k dopravnímu chování

Počet udělených pokut za dopravní přestupky do dnešní doby:

Počet pokut		
počet	N	%
žádná	224	15,5
jedna	367	25,4
dvě	377	26,1
tři	293	20,2
čtyři	186	12,9

Skupinu řidičů, kterým bylo odebráno řidičské oprávnění z jiného důvodu než získání 12 bodů v bodovém systému, tvořily osoby, které se dopustily tohoto provinění:

Důvody odebrání řidičského oprávnění kromě získání 12 bodů		
důvod	N	%
jízda pod vlivem alkoholu	569	66,5
jízda pod vlivem drog	93	10,9
rychlá jízda	72	8,4
něbezpečný způsob jízdy	17	2,0
maření úředního výkonu	18	2,1
jízda bez řidičského oprávnění	22	2,6
jiné důvody + důvody neuvedeny	65	7,6

1099 (tj. 50,9 %) řidičů uvádí, že jim bylo již v minulosti odebráno řidičské oprávnění. Z toho nejvyšší počet (633 řidičů) byl z důvodu jízdy pod vlivem alkoholu:

Počet odebrání řidičského oprávnění v minulosti – důvodu jízdy pod vlivem alkoholu		
počet	N	%
jedenkrát	479	75,7
dvakrát	104	16,4
třikrát	27	4,3
čtyřikrát	7	1,1
pětkrát	4	0,6
počet neuvedlo	12	1,9

Počet zaviněných dopravních nehod v minulosti:

Počet zaviněných dopravních nehod		
počet	N	%
žádná	1375	64,5
jedna	557	26,1
dvě	158	7,4
tři	30	1,4
více jak tři	12	0,6

Stanovený závěr dopravněpsychologického vyšetření:

Závěr vyšetření		
závěr	N	%
způsobilý	1533	70,5
způsobilý s podmínkou a nezpůsobilý	511	23,5
závěr neuveden	131	6,0

15 řidičů uvádí, že zavinili 1 dopravní nehodu s úmrtím.
154 řidičů uvádí, že zavinili dopravní nehodu se zraněním.

V další analýze výsledků budou provedeny následující výpočty:

- popis jednotlivých skupin řidičů a případné rozdíly mezi nimi
- korelační vztahy mezi řidičským chováním a výsledky použitých metod
- struktura vztahů jednotlivých parametrů
- prediktivní validita metod
- specifická a senzitivita dopravněpsychologického vyšetření při použití daných metod
- normy použitých metod pro tuto populaci
- určení hraničních skóru metod

Popis souboru

Sběr dat nebyl dosud ukončen. Do tohoto statistického zpracování byly zahrnuty výsledky, které jsou v současné době k dispozici.

Pro získání údajů ohledně řidičské praxe byl použit dotazník v počítačové administraci. Uváděné informace řidič potvrdil svým podpisem a byly kontrolovány podle výpisu z evidenční karty řidiče.

Do této doby byly získány údaje od 2 175 řidičů (2003 mužů – 92,1 % a 172 žen – 7,9 %) ve věku od 18 do 84 let, kteří podstoupili dopravněpsychologické vyšetření z těchto důvodů:

Důvody dopravněpsychologického vyšetření		
důvod	N	%
odebrání řidičského oprávnění z jiného důvodu než získání 12 bodů	908	41,7
řidič vozidla s hmotností vyšší než 7,5 t	870	40,0
získání 12 bodů v bodovém systému	171	7,9
vyšetření na žádost firmy	139	6,4
vyšetření na žádost lékaře	40	1,8
vyšetření z důvodu vyššího věku	7	0,3
důvod neuveden	40	1,8

Dopravněpsychologické vyšetření jsou podle Zákona 361/2000 Sb. povinni absolvovat:

- řidiči, kteří chtějí řídit vozidlo s hmotností nad 7,5 t
- řidiči, kteří žádají o vrácení řidičského oprávnění (dosáhli 12 bodů v bodovém hodnocení řidičů, mají soudem uložený trest spočívající v zákazu řízení motorových vozidel, byla jim uložena sankce zákazu řízení motorových vozidel na dobu nejméně 6 měsíců)

Současná úprava § 87a) Zákona 361/2000 Sb. a Vyhláška 31/2002 Sb. řeší pouze technické podmínky provádění dopravněpsychologického vyšetření, nijak neupravuje jeho obsah, formu a podmínky provádění.

Důsledkem neexistence jednotných kritérií je velká různorodost v posuzování psychické způsobilosti mezi jednotlivými dopravněpsychologickými pracovišti.

Děkujeme těmto kolegyním a kolegům, kteří se podíleli na sběru dat:

PhDr. Adéla Doležalová
Mgr. Jana Cozlová
Mgr. Milan Hon
PhDr. Ing. Milan Hrdina
Mgr. Eva Jurčáková
Mgr. Markéta Kumpoštová
Mgr. Martina Kopečková
Mgr. Jana Křihová Podzemná
PhDr. Kateřina Kováčová
Mgr. Dominika Motyková
Mgr. Iveta Sigmundová, MBA

PhDr. Jitka Šebová Šafaříková
PhDr. Ing. Jiří Paylát
PhDr. Miroslava Řihová
Mgr. Petr Tománek
Mgr. Natalia Valdiviezová
Mgr. Daniela Voláková
Mgr. Lenka Vybíralová
PhDr. Michal Walter
Mgr. Leona Winklerová
PhDr. Iva Wittnerová
Mgr. Gabriela Zajícová

Univerzita Palackého
v Olomouci

Asociace dopravních
psychologů

